

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
41 (1999)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-23-0

BRNO 2000

9990385

150, —

PŘEHLED VÝZKUMŮ 41 (1999)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., RNDr. Vladimír Hašek, DrSc.,
Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš, Alice Del Maschio,
Dana Gregorová

Na titulním listě: Orlovice, okr. Vyškov. Letecký dokumentační snímek
zaniklého hradu.

Tisk: BEKROS

Náklad: 350 ks

© 2000 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

mezi body, od Za J okrajové sekční čáry vzdálenými 224 : 113 a 226 : 61 mm).

Kanalizační rýha 1,5-2,0 m široká a 2,0-3,0 m hluboká, vedená vlastní vozovkou, prošla v celé své délce pod vrstvami novodobých štětů a šterkových vyrovnávek většinou pouze sterilní hnědé hlinité svahoviny, pouze na severním konci výkopu byl v profilu ojediněle zachován fragment mírně zahloubeného mísovitého objektu s novověkou keramikou. Proměnlivější skladbu měla souvrství, porušená trasou průměrně 0,7-0,8 m hluboké a 0,5 m široké rýhy pro telekomunikace, hloubené 1-2 m před průčelími domů západní fronty ulice. Převažovaly sice opět přirozeně vzniklé hlinité svahoviny, na které nasadly recentní šterkovo-písčité vyrovnávky (před domy č. p. 87 a 88 rýha zachytila pouze tento svrchní horizont), na jiných místech však bylo možné zaznamenat i poměrně mocné nadložní kulturní vrstvy či zahloubené objekty. Až 0,8 m vysoká humózní nadložní souvrství se vyskytla před domy č. p. 84 a 86 (před domem č. p. 84 dokonce s keramickými zlomky 15.-16. věku), před zahrádkou jižně domu č. p. 85 se pak ve zvýšeném břehu rýsovala až 1,5 m hluboká terénní deprese, vyplněná zásypem s fragmenty novověké hrnčiny. V úrovni severního boku čelního schodiště domu č. p. 85 se podařilo zdokumentovat a ověřovat zahloubený jámový odpadní objekt, který obsahoval neobyčejně bohatou kolekci tvarově i technologicky rozmanité novověké keramiky 18. a 19. století. Určité novověké keramické nálezy se v rýze vyskytovaly také před domy č. p. 82 a 83, žádné stopy staršího osídlení se naproti tomu nepodařilo získat z prostoru před domy č. p. 80, 81 a 100.

Záchranná akce tak přispěla k poznání postupně se zahušťujícího osídlení dlouhé jižní ulice před vlastním středověkým jádrem, rozšířit se významně podařilo i dosavadní kolekci doubravnické novověké keramiky.

Jiří Doležel, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Doležel, J. 1996: Záchranné výzkumy ve středověkém jádře Doubravníku (okr. Žďár nad Sázavou), Přehled výzkumů 1992, 68-72, 144-146, tab. 22-24.

Doležel, J. 1999: Doubravník (okr. Žďár nad Sázavou), Přehled výzkumů 39 (1995-1996), 391-392.

Resumé:

Doubravník (Bez. Žďár nad Sázavou). Intravillan der Gemeinde. Mittelalterliche und neuzeitliche Besiedlung, Rettungsgrabung des Archäologischen Instituts der Akademie der Wissenschaften der Tschechischen Republik, Brno.

Im Juli 1999 wurden Kanalisations- und Telekommunikationsfurchen beaufsichtigt, die im Rahmen der Gesamtrenovierung der aus dem Platz nach Süden in Richtung Tišnov führenden Straße angelegt wurden. Auf der ganzen ca 250 m langen Strecke, von dem Platz bis zum Haus Nr. 87, schnitt der Aushub in der eigenen Fahrbahn meistens sterile liegende Schichten durch, nur im Raum vor dem Platz wurden seichte eingetiefte Objekte mit neuzeitlicher Keramik verzeichnet. Knapp vor der Hausfront wurde vor der Nr. 85 eine Abfallgrube mit zahlreichen Töpferwaren aus dem 18.-19. Jahrhundert dokumentiert, neuzeitliche Keramik kam ebenfalls in der Schichtenfolge vor den Häusern Nr. 82 und 83 vor. Mittelalterliche Keramikfragmente wurden nur im Abhang vor der Nr. 84 geborgen. Die Funde runden das Bild der Besiedlung der langen Straße vor dem eigenen mittelalterlichen Kern des Städtchens wenigstens seit dem Anfang des 17. Jahrhunderts ab.

HAJANY (okr. Brno-venkov)

Intravillán, novověk (18.-19. stol.). Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum (akce A 99/41) byl vyvolán možným ohrožením archeologických památek v důsledku výkopů pro kabely nízkého napětí.

Profil P1 byl dokumentován před domem č. 46 v západní části obce. Zástavba rámcově z přelomu 19./20 stol. se zde nachází již na zaneseném inundačním údolí Bobravy. Výkop nedosáhl sterilního podloží, zachytil pouze trojici navážkových vrstev, z nichž ani nejstarší, silicí stejně jako vr. 101 k jihu (do údolí) nesahá před 19. stol. Jižně profilu P1 jde vr. 103 podstatně hlouběji než dno výkopu (hl. 70 cm od rec. úrovně). Současný domek č. 46 ji již porušuje. Před sousedním domem čp. 41 teprve vystupuje sprašové podloží. Profil P2 při nároží domu č. 3 v severní uliční frontě rovněž v západní partii intravillánu doložil pouze čtveřici hlinitopísčitých novověkých úprav přímo na spraši v hloubce 40 cm, půdní horizont byl zcela zničen. Profily P3 (před bývalou hospodou v jižní uliční frontě) a P4 (před domem č. 20 v severní linii zástavby) prokázaly jen 40-50 cm silné navážkové souvrství na sprašovém podloží. Před domy č. 36 a 45 byly ve výkopcích zachyceny kumulace novověké keramiky, vzhledem k částečnému zasypání rýh však již nebylo možné přesně určit jejich původ. V rýhách podél zástavby se v zásadě opakovala situace zjištěná v profilech P2-P4.

Ač Hajany jsou obcí středověkého původu, nebylo ve výkopech zjištěno osídlení starší než novověké. Lze předpokládat, že středověká zástavba respektovala zhruba dnešní uliční čáru. V průběhu novověku je doloženo zvyšování terénu

v komunikacích před domy o několik desítek cm, nejvíce pak v inundaci říčky Bobravy.

Rudolf Procházka, Archaia

Prameny:

Procházka, R. 1999: Hajany (okr.Brno-venkov), rekonstrukce sítě nízkého napětí. Nálezová zpráva č.j. 16/99 uložena v archivu brněnského pracoviště společnosti Archaia.

Resumé:

Hajany (Bez. Brno-venkov). Intravillan der Gemeinde. Neuzeit (18.-19. Jh.). Siedlung. Rettungsgrabung.

HRUŠKY (okr. Břeclav)

Polní trať „Dlouhé odměrky“. Doba hradištní. Sídliště. Záchraný výzkum.

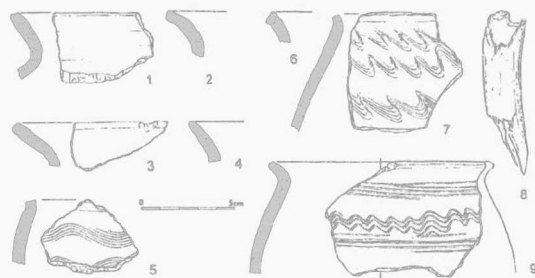
Ve dnech 26.-27.7.1999 byl na katastru obce proveden záchraný výzkum tří slovanských objektů, narušených výkopem rýhy pro plynovod. Všechny objekty byly zahloubeny do žlutého podložního písku v nevelké vzdálenosti od sebe. Lokalita se nachází na JZ okraji katastru, asi 150 m severně od železniční trati Břeclav - Přerov.

Objekt 1

Zásyp objektu byl zachycen v JZ profilu výkopu, v hloubce 120 cm od dnešního povrchu. Obě stěny jámy se směrem k mísovitému dnu pravidelně rozšiřovaly. Výplň jámy tvořila tmavá hlinitá zemina s nálezy několika keramických zlomků, zvířecích kostí a drobných kamenů. Dochovaná část objektu měla v půdorysu kruhový tvar. Pravděpodobně šlo o zásobnici, kterou lze na základě atypických keramických zlomků datovat rámcově do 8.-9. století.

Objekt 2

Objekt byl zachycen v SV profilu výkopu, v místě vzdáleném 6,9 m od objektu 1. Výplň objektu tvořila hnědá hlinitopísčité zemina. U dna byla zjištěna výrazná sytě černá uhlíková vrstva s kousky do červena přepálené hlíny a s menšími kameny - pravděpodobně ohniště. Na tuto asi 15 cm silnou vrstvu dosedala vrstva tmavé zeminy. Dno objektu, tvořené dvěma prohlubněmi, dosahovalo hloubky 110 cm od dnešního povrchu. První prohlubeň v SZ části objektu byla v místech pod ohništěm. Druhá prohlubeň byla v JV části objektu. Nad touto prohlubní se v zásypu vyskytovalo větší množství větších i menších kamenů, mezi nimiž byla nalezena i část žernovu. Asi uprostřed mezi oběma zahloubenými částmi dna bylo nalezeno větší množství drobných zvířecích kostí.

Obr. 1. Hrušky (okr. Břeclav). „Dlouhé odměrky“. Výběr keramiky. Keramikauswahl.

Na základě prozkoumané části objektu lze předpokládat, že se jednalo o zahloubenou chatu s ohništěm. Podle zlomků keramiky patřila 9. století (obr. 1: 1-5).

Objekt 3

Zásyp objektu byl vzdálen asi 20-25 m od objektu 2. Zachycen byl v SV profilu vyhloubené rýhy pro uložení plynového potrubí. Jeho hloubka dosahovala 160 cm od dnešního povrchu. Objekt byl zdokumentován pouze v profilu, neboť dalšímu výzkumu zabránilo předčasné zahrnutí rýhy.

Objekt měl homogenní hlinitý zásyp s rovným dnem a dosahoval šířky až 160 cm. Celá výplň objektu byla prostoupena vrstvami čistého žlutého písku. Nejmocnější písčité vrstvy byly u dna objektu. Celé ploché dno objektu pokrývala sytě černá, 5 až 10 cm mocná vrstva. V celém zásypu se vyskytovaly roztroušené drobné uhlíky.

Všechny nálezy (zlomky keramiky, kostěné šidlo) pocházejí ze začistiřování objektu v profilu. Nalezenou keramiku lze zařadit do rozmezí 8. až 1. poloviny 9. století (obr. 1: 6-9).

Jaroslav Škojec, Otto Marek, AÚ AV ČR Brno

Resumé:

Hrušky (Bez. Břeclav). Feldflur „Dlouhé odměrky“. Burgwallzeit (8.-1. Hälfte des 9. Jh.). Siedlung. Rettungsgrabung.

HRUŠOVANY NAD JEVIŠOVKOU (okr. Znojmo)

Polní trať „Za ořechovou alejí“. Sídliště - ZSV. Středověk (14. stol.). Záchraný výzkum.

Na počátku června 1999 při rekognoscaci terénu v okolí Hrušovan nad Jevišovkou zjistili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno rozsáhlé zemní práce v podobě velkého plošného a liniového výkopu. Terénní úpravy souvisely s výstavbou akumulární nádrže a odpadního potrubí pro místní cukrovar. Ve stěně již vybagrované nádrže pak byly objeveny archeologické objekty. Následující den provedl ÚAPP Brno záchraný archeologický výzkum.